ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΕΝΔΕΡΗΣ
ΤΕΩΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἐσωτερικοῦ	Δραχ.	100
Ἐξωτερικοῦ	Δολ.	3
Ἀμερικῆς	»	5

Γραφεῖα Ὁδὸς Σοφοκλέους 9
(Στοὰ Πάππου)

ΠΕΛΑΣΓΟΣ
ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ
20
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
1936

Ἔτος 28ον — Περίοδος Γ'. — Ἀριθ. φύλ. 787 (2178) | Ἱδρυτὴς — Ἰδιοκτήτης ΚΩΝΣ. ΣΚΕΝΔΕΡΗΣ | Τιμὴ φύλλου Δραχ. 2.

Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΚΗΔΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

Ἡ θύελλα, ἡ λαῖλαψ, ἡ τρικυμία, ἡ ὁποία ἐπὶ εἰκοσαετίαν συνεκλόνιζε τὴν Ἑλλάδα, ἡ διχόνοια, τὸ ἀλληλοφάγωμα, ὁ ἐμφύλιος σπαραγμὸς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου ἡ Ἑλληνικὴ πατρὶς δι' ἀφθόνου ἀδελφικοῦ! αἵματος ἐποτίσθη, ἀπὸ σήμερον κυρίως κοπάζουν. Ἀπὸ σήμερον λησμονεῖται τὸ μαῦρο παρελθόν.

Σύσσωμος ἡ Ἑλλὰς σήμερον ἀνοικταῖς ἀγκάλαις δέχεται τρεῖς κορυφάς, τρεῖς Βασιλεῖς της, τοὺς ὁποίους τὸ μαῦρο παρελθὸν ἐξετόπισε, χωρὶς νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὸ ποίαν εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτοὺς ὤφειλε καὶ ποῖοι ὑπῆρξαν καὶ ἦσαν οἱ ἐκτοπισθέντες καὶ οἵτινες τὸ πικρὸν ποτήριον τῆς ἀχαριστίας πίοντες, ἐκ δικαίας λύπης κατεχόμενοι, ὑπέκυψαν εἰς το μοιραῖον, ἐν τῇ ξένῃ ἀποβιώσαντες!

Ἀλλὰ εἴπομεν ὅτι ταῦτα πλέον ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν.

Μὲ μίαν ψυχήν, μὲ μίαν καρδίαν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δέχεται εἰς τοὺς κόλπους της τὰς ἀδικηθείσας ταύτας κορυφάς, τὴν Βασιλομήτορα Ὄλγαν, τὸν Στρατηλάτην Κωνσταντῖνον καὶ τὴν Βασιλομήτορα Σοφίαν, εἰς τοὺς βαθεῖς ἄφους τῶν ὁποίων θὰ ταφῇ καὶ ὁ διχασμός, ὁ ὁποῖος μέχρι χθὲς δὲν ἔδιδε τάφον εἰς τοὺς Βασιλεῖς τούτους.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀπομακρυνθεὶς ἀπὸ τὴν διχόνοιαν, τώρα διακρίνει τὸν κρημνόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ πολιτικὴ ἐμπάθεια τὸν ἔφερε. Ἡ πάροδος τοῦ χρόνου διέλυσε τὴν πλάνην, τὸ μέγεθος τῆς ὁποίας σήμερον αἰσθάνεται ὁ λαός. Διὰ τοῦτο ὅλοι θὰ δακρύσουν πρὸ τῆς σοροῦ τῶν Βασιλικῶν σκηνωμάτων, πρὸ τῶν θυμάτων αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος σήμερον γονατίζων κλαίει.

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

Μίαν νύκτα τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1792 εἰς ἕνα μικρὸ χωριὸ παρὰ τὴν Πρεμετῆν, εἰς τὴν Χοτόβα καὶ εἰς ἕνα χωριάτικο σπῆτι γεννᾶται ἕνα παιδί. Οὐδεὶς ἐμάντευσεν ὅτι τὸ χωριατόπουλο τοῦτο μίαν ἡμέραν θὰ ἐγίνετο μεγάλος καὶ πολύς, καὶ διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ διὰ τοῦ πλούτου του. Τὸ χωριατόπουλο τοῦτο ἦτο ὁ Ἀπόστολος Ἀρσάκης ὁ μετὰ ταῦτα μέγας Ἐθνικὸς Εὐεργέτης. Οὗτος κατ' ἀρχὰς ἀκούσας τὰ στοιχειώδη μαθήματα εἰς τὴν πατρίδα του, μετέβη ἔπειτα συνδρομῇ συγγενῶν του τινων εἰς τὴν Χάλλην τῆς Γερμανίας, ὅπου ἐσπούδασε τὴν ἰατρικήν, ἐκδώσας μετὰ ταυτα πολλὰ σπουδαῖα συγγράμματα.

Εἶτα εἰς τὴν Βλαχίαν μεταβάς, κατέλαβε σπουδαίαν κοινωνικὴν θέσιν, γενόμενος βουλευτὴς καὶ γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος Κούζα. Ἀπεβίωσε τὸ 1874, ἀφήσας δύο θυγατέρας.

Ὁ Ἀπόστολος Ἀρσάκης, δηλ. αὐτὸ τὸ χωριατόπουλο, μολονότι ἄφησε κληρονόμους, τὸ πλεῖστον τῆς περιουσίας του ἀφιερώνει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, διὰ τῆς ὁποίας ἱδρύθησαν τὰ Ἀρσάκεια καὶ δὴ τὸ Κεντρικὸν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐπροίκησε καὶ τὸ Σχολεῖον τῆς πατρίδος του Χοτόβας διὰ οπουδαίου ποσοῦ, τὸ ὁποῖον τώρα δὲν γνωρίζομεν ποῦ διατίθεται κατόπιν τῆς ἀπαγορεύσεως ὑπὸ τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους τῆς λειτουργίας Ἑλληνικῶν σχολείων εἰς τὴν Ἀλβανόφωνον Βόρ. Ἤπειρον.

Διὰ τῶν πολλῶν ἐσόδων, τὰ ὁποῖα ἔχει τὸ Ἀρσάκειον, παρὰ τὸ Ψυχικὸν εἰς μαγευτικὴν τοποθεσίαν ἱδρύθη πολυδαίδαλον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἄλλο κτίριον Ἀρσάκειον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ μεγαλύτερον στόλισμα τῆς πρωτευουσης τοῦ Κράτους. Εἰς τὸ ἀρχαῖον Ἀρσάκειον πρὸ διετίας ἐγκατεστάθησαν δικαστικαὶ ἀρχαί. Κατὰ τὴν ἐγκατάστασίν των, ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ἐνώπιον πολλοῦ πλήθους λόγον ἐξεφώνησε, μηδεμίαν μνείαν ποιήσας περὶ τῆς δωρεᾶς τοῦ Μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου. Ὁ «Πελασγὸς» ἀγανακτήσας διὰ τὴν ἀχαριστίαν, διεμαρτυρήθη κατὰ τοῦ ἀξιολόγου τούτου κ. ὑπουργοῦ.

Πρὸ ἡμερῶν, διὰ πενθημέρων ἑορτῶν ἑωρτάσθη ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς ἱδρύσεως τοῦ φυτωρίου τούτου τῶν γραμμάτων.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς ταύτας, πολλὰ συνήθη ἐλέχθησαν. Μόνον τὸ ὄνομα Ἀρσάκη πενιχρῶς ἐμνημονεύθη, ὅπερ ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τὸ κοινόν!

Δυστυχὴς Βόρ. Ἤπειρος! Σὺ ἡ γεννήσασα τόσους πατριώτας λησμονεῖσαι ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες ἀποτελοῦν τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα!!

Πρὸς ἀπόδειξιν φέρω τὰ γραφόμενα τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος» ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν γραφομένων μας τὰ ὁποῖα ἐδημοσίευσεν εἰς ἓν τῶν τελευταίων φύλλων του, ὡς ἑξῆς:

Ο ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ

«Κατὰ τὸν γενόμενον ἑορτασμὸν τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας καὶ τῶν ἐθνικῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ Ἀρσακείου, δὲν ἐξήρθη δεόντως ἡ ἐθνικὴ φυσιογνωμία τοῦ ἀειμνήστου Ἀπυστόλου Ἀρσάκη, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν μεγάλην δωρεάν του ἐστέγασε εἰς τὸ ὁμώνυμον μέγαρον τὰς Ἑλληνίδας διδασκαλίσσας καὶ τὰς μαθητρίας των διὰ νὰ φθάσῃ τὸ γυναικεῖον ἐκπαιδευτικὸν ἵδρυμα εἰς τὴν σημερινὴν ἐξέλιξίν του. Τὸ συγκινητικὸν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀρσάκη εἶναι ὅτι προήρχετο ἀπὸ τὸν ὑπόδουλον ἑλληνισμόν, ἀπὸ τὴν στρατιὰν τῶν Ἠπειρωτῶν οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν εἰς τὴν μικρὰν τότε Ἑλλάδα τὸν πλοῦτον τῆς ἐργασίας των διὰ τὴν ἀνέγερσιν φιλανθρωπικῶν μεγάρων καὶ διαφόρων ἄλλων κέντρων, ποὺ στολίζουν τὴν πρωτεύουσαν. Ἀπὸ ἕνα μικρὸ χωριὸ τῆς Κορυτσᾶς (*Σημ. «Πελασγοῦ». Τῆς Πρεμετῆς*) ἔλαμψε τὸ φῶς τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀποστόλου Ἀρσάκη ποὺ παραμένει ἄσβεστον ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον. Καὶ δι' αὐτὸ φρονοῦμεν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ τέλεσις ἑνὸς μνημοσύνου παρὰ τῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Ἠπειρωτικῆς ὀργανώσεως ὡς συνέχεια καὶ ἐπισφράγησις τῶν ἑορτῶν τοῦ Ἀρσακείου.

ΟΙ ΜΕΛΑΔΕΣ

«Μετὰ τὸν Ἀπόστολον Ἀρσάκην εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς δράσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἱδρύματος τῶν Ἑλληνίδων, ἔρχονται δύο ἀκόμη Ἠπειρῶται οἱ ὁποῖοι οὐδόλως ἐμνημονεύθησαν. Ὁ Λέων Μελᾶς ὁ μνημονειώδης συγγραφεὺς τοῦ «Γεροστάθη», ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καὶ πρόεδρος τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας. Ἀλλὰ καὶ μόνον διὰ τὸ βιβλίον ποὺ ἐμόρφωσεν ὁλοκλήρους γενεὰς ἐπεβάλλετο νὰ ἐξαρθῇ ἡ συμβολή του εἰς τὸ ἐθνικὸν ἔργον. Καθὼς ἐπίσης καὶ τοῦ Μιχαὴλ Μελᾶ, τοῦ πατρὸς τοῦ Παύλου Μελᾶ καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐργάτιδος κ. Ἄννας Παπαδοπούλου, ὁ ὁποῖος ἐμόχθησε ὑπὲρ τῶν Ἀρσακειάδων τῆς δούλης Ἑλλάδος. Ἠπειρῶται καὶ αὐτοὶ κατατάσσονται εἰς τὸν κύκλον τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γυναικείας παιδείας ποὺ ἀπέδωσε τὰ λαμπρότερα ἀποτελέσματα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος».

Πᾶν σχόλιον ἐκ μέρους μας περιττεύει.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τελευταίως ἐκάμαμεν ἔκκλησιν εἰς ἅπαντας τοὺς ὀφείλοντας, ὅπως σπεύσωσι καὶ ἐξοφλήσωσι τὰς ὀφειλάς των, διευκολύνοντες τὰ μάλα τὸ ἐπίπονον ἔργον μας.

Εἰς τοὺς ἐνδιαφερθέντας ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας, ἡ ὁποία δυστυχῶς δὲν μπορεῖ νὰ περιβάλλῃ ἄλλους ἀδιαφορήσαντας, ἂν καὶ εὐεργετηθέντας ὑπὸ τοῦ Γραφείουμας.

Ο ΓΚΑΒΟΜΑΛΙΤΣΑΝΟΣ

ΑΓΑΘΗΣ ΝΟΤΙΔΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου

Ἐμεῖς κρυφὰ ἀπὸ τὴς μανάδες μας καταριμάζαμε τοὺς κήπους καὶ δὲν ἀφίναμε σαλάτα καὶ σπανάκι προκεμένου νὰ εὐχαριστήσουμε τὸν παπούλι. Αὐτὸς γιὰ ἀντάλλαγμα μᾶς ξαναχάιδευε στὰ μάγουλα, μᾶς ἔλεγε ἕνα μπράβο καὶ φεύγαμε.

Ἔβλεπα μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου τὴς φίλες μου, τὴς συμμαθήτριές μου, τὴς ξαδελφούλες μου, ποὺ τὸν χειμῶνα στολίζαμε νυφάδες στ' ἀλώνια, τὸ βὲ κελοκαῖρι διεκδικούσαμε μὲ τὴς κατσίκες κάτω ἀπὸ τὶς μεγάλες βαλαδινιὲς τὸν πιὸ παχὺ ἴσκιο. Καὶ ἐκεῖ ἐμεῖς χτίζαμε τὰ σπιτάκια μας γιὰ νὰ παίξουσε τὴς συμπεθέρες καὶ τὰ χωρίζαμε μὲ τὴς χοντρὲς ρίζες τῶν βαλανιδιῶν ποὺ ἔξεῖχαν πάνω ἀπὸ τὸ χῶμα, ἔρχονταν ἡ κατσίκες ξαφνικὰ θωρεῖς ἀπὸ πεῖσμα καὶ μᾶς τὰ ἔκαναν ἄνω κάτω. Ἔτσι μιὰ - μιὰ ἔφερνα στὸ νοῦ μου ὅλες τὶς παιδικὲς ἀναμνήσεις, ποὺ μιὰ μέρα ἔξαφνα οἱ γονεῖς μου μοῦ τὰ ἔκοψαν ἀποτομα γιὰ νὰ μὲ παντρέψουν καὶ ποὺ καλὰ καλὰ δὲν ἤμουν δωδεκάχρονη. Ἐδῶ σβύνουν ὅλες οἱ ὄμορφες ἀνεμνήσεις καὶ κάθε χαρά.

Ἀλλὰ μὲ τὴς ὄμορφες ἀναμνήσεις μοῦ ἔρχονται στὸ νοῦ καὶ κάτι ἀπαίσιες φυσιογνωμίες ποὺ ἀκόμη εἶχαν μείνει ἄθικτα στὴ ψυχή μου, κάτι σὰν τρόμος, κάτι σὰν μίσος. Θυμόμουν ἕνα Χάτρο κάκαβο ποὺ ἦταν ὁ τρόμος τῶν νέων γυναικῶν. Ἕνας ἄλλος εἰσπράκτωρ ποὺ τὸν ἔλεγαν Πασιάκο αὐτὸς ἦταν ὁ τρόμος τῶν νοικοκυραίων καὶ τῶν πτωχῶν ποὺ δὲν εἶχαν νὰ πληρώσουν. Ἕνα ἄλλο πρόσωπο χειρότερο ἀπὸ τοὺς πρώτους ἦταν κάποιος Γκαβομαλιτσιάνος, ἕνας κοιλαρᾶς Τοῦρκος ἄρβαρος ποὺ δὲν ματαγινόταν. Ἔκανε ὅ,τι ἤθελε. Κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ τοῦ ἀντισταθῇ, διότι θὰ τὸν σάπιζε στὸ ξύλο. Αὐτὸς ἦταν ὁ τρόμος ὅλου τοῦ Πωγωνιοῦ γιατὶ ἔπαιρνε συχνὰ τὰ δίκατα, ποὺ γιὰ τοὺς δυστυχισμένους τοὺς Πωγωνίσιους ἐὰν ἔλαχε ὁ κλῆρος νὰ πέσουν στὰ χέρια του, εὔχονταν νὰ μὴ γνῇ σπυρὶ ἀπὸ τὴ σοδειὰ παρὰ νὰ ἔχουν αὐτὸ τὸ τέρας δεκατιστή. Εἶχε δημιουργήσει τέτοιο ὄνομα γύρω του ποὺ σὰν τύχαινε νὰ εἶνε κα ἕνας ἄνθρωπος κακός, ἄρβαρος τοῦ φώναζαν κατάμουτρα.

—Δὲν μᾶς λές γκαβομαλιτσιάνος μᾶς κόπηκες;

Τὸν ἔβρισκε κανεὶς στὴ Βοστίνα γιατὶ ἦταν καὶ κάτοικός της, πηγαινοέρχοταν στὸ παζάρι καὶ στὸ χουκιμέτι, ἔκοβε κι' ἔρραβε, ἦταν ὁ τρόμος τῶν πουλητάδων. Ἦταν φηλός, θεωρητικός, μὲ τὸ ἕνα μάτι πάντα κλειστό, γι' αὐτὸ τὸν ἔλεγαν γκαβό.

Ὅταν φτάσαμε στὴ Βοστίνα καὶ κατεβήκαμε ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο καὶ ἐπειδὴ θὰ περιμέναμε τὰ ζῶα καθήσαμε στὸ καφενεῖο τοῦ Πέτρο Τόμου γιὰ νὰ ξεκουραστοῦμε.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἑπόμενον)